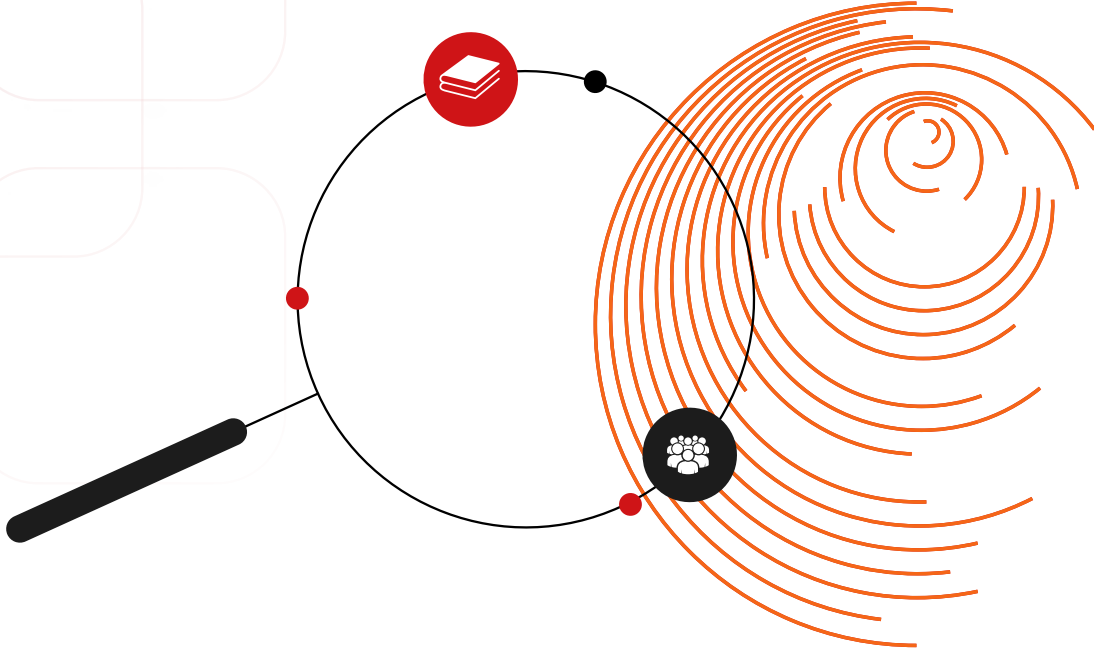

HAZİRAN 2026 | Aylık

DÜNYADAN

Araştırma Gündemi

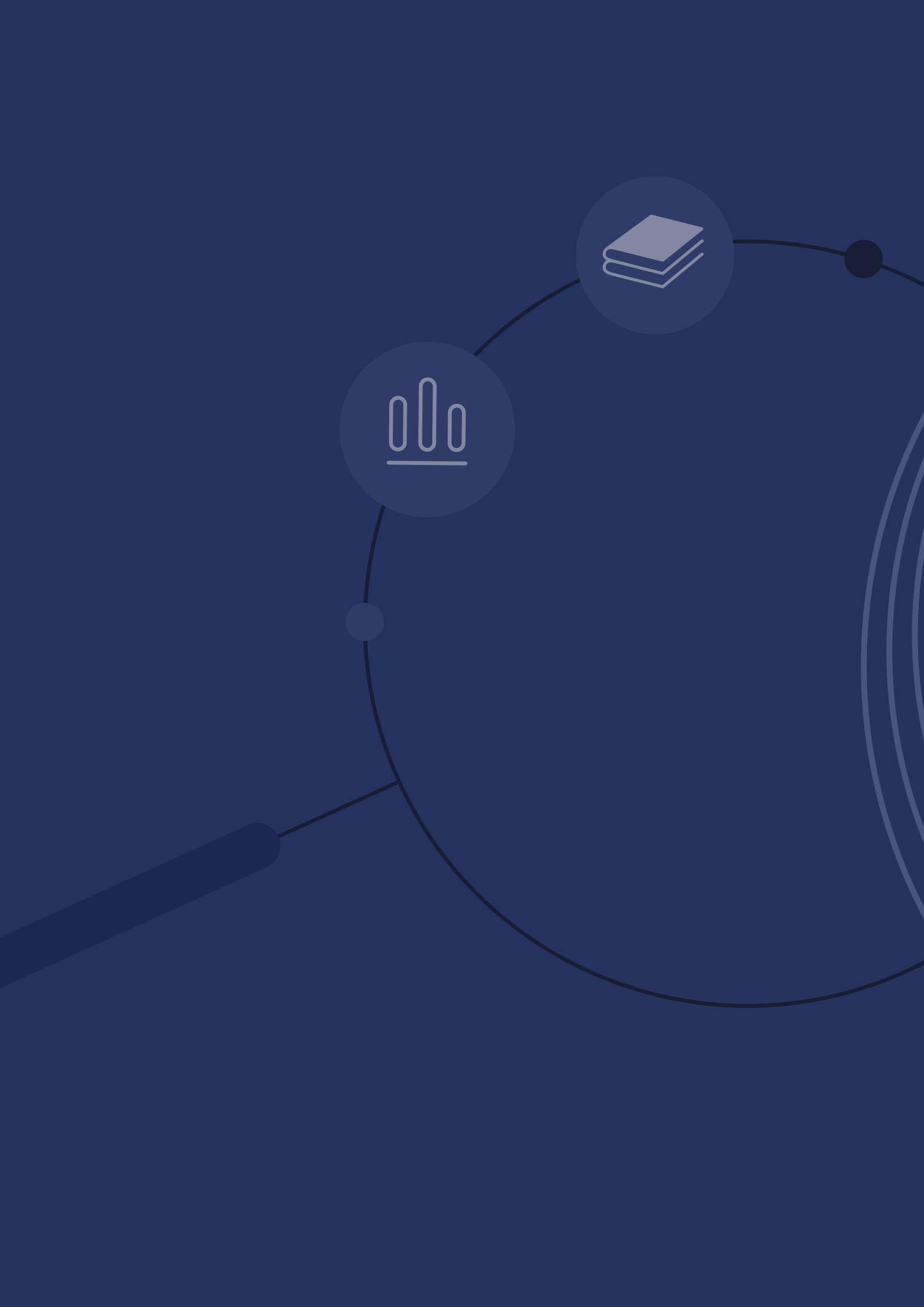

EĞİTİM ARAŞTIRMALARI

- Akademik Başarı ve Öğrencilerin Kariyer Hedefleri: Aile, Öz Yeterlik ve Okul Rehberliğinin Etkisi
- Türkiye’de Alt ve Üst-Orta Sınıf Ailelerin Çocuklarının Geleceğine Dair İdealleri, Başarı Yolları ve Stratejilerinin Karşılaştırılması
- Babalar En İyisini mi Bilir? Çinli Ebeveynlerin Çocuk Gelişimindeki Rollerine Dair Görüşleri

TOPLUM ARAŞTIRMALARI

- Kayıptan Korunma: Eşik Dönemlerde Değişen İlişkilerin Etkisi – Yeniden Suç İşleme ve Suçtan Vazgeçme, Madde Kötüye Kullanımı ve İyileşme
- Kumar İşletmelerinin Yerel Alanın Düzensizleşmesindeki Rolü: Suç ve Yerel Kurumlar, Birleşik Krallık Örneği
- İş-Aile Çatışması: Sınıfsal Bir Olgu mu?

Hazırlayanlar

Banu Zehir

Zeynep Yalçıntaş

Editör

Abdullah Uğur

Grafik Tasarım

Tenzile Şevval Şahin

Enstitü Sosyal | Dünyadan Araştırma Gündemi

Haziran 2026

Yayın Türü

Bülten

Yönetim Yeri

Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa Sok. No. 18

Üsküdar / İstanbul

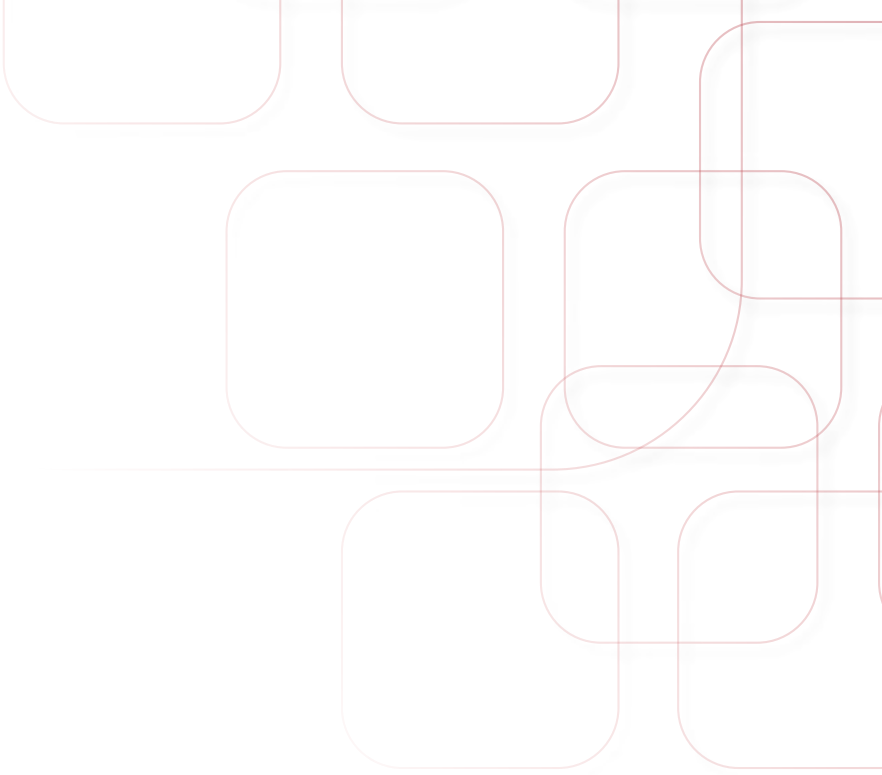
İletişim

0216 422 00 22

www.enstitusosyal.org

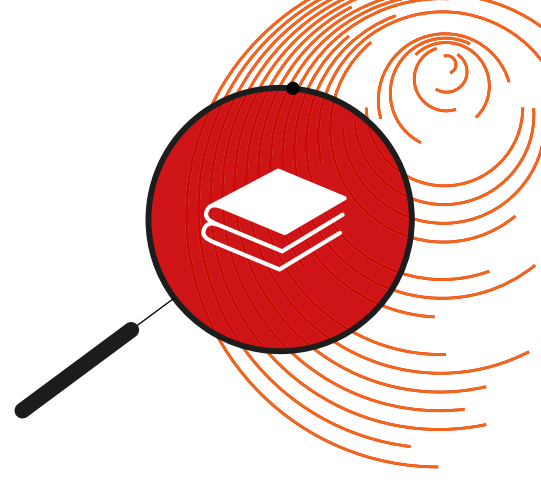
info@enstitusosyal.org

Dünyadan Araştırma Gündemi, eğitim ve toplum bilimleri alanlarında akademik seçki sunan ücretsiz bir yayındır.

DÜNYADAN

Araştırma Gündemi

EĞİTİM

ARAŞTIRMALARI

■ Akademik Başarı ve Öğrencilerin Kariyer Hedefleri: Aile, Öz Yeterlik ve Okul Rehberliğinin Etkisi

■ Türkiye'de Alt ve Üst-Orta Sınıf Ailelerin Çocuklarının Geleceğine Dair İdealleri, Başarı Yolları ve Stratejilerinin Karşılaştırılması

■ Babalar En İyisini mi Bilir? Çinli Ebeveynlerin Çocuk Gelişimindeki Rollerine Dair Görüşleri

Journal of Family Studies

Journal of Family Studies, aile yaşamı, ebeveynlik, çocukların eğitim süreçlerinde ailenin katılımı, aile-okul iş birliği gibi konuları sosyolojik ve sosyal-psikolojik bir çerçevede ele alan, Taylor & Francis (Routledge) tarafından yayımlanan hakemli ve uluslararası bir dergidir. Dergi; nicel, nitel ve karma yöntemli çalışmalara yer vererek bu olguların toplumsal bağlamlar içinde nasıl şekillendiğini inceleyen araştırmalara öncelik verir. Aile ve çocuk gelişimine dair dinamikleri hem bireysel deneyimler hem de daha geniş kültürel ve yapısal süreçler açısından ele alan dergi, araştırmacılar, eğitimciler ve politika yapıcılar için kuram ile uygulama arasındaki bağı güçlendiren bir yayın platformu sunar.

1 Akademik Başarı ve Öğrencilerin Kariyer Hedefleri: Aile, Öz Yeterlik ve Okul Rehberliğinin Etkisi

Academic Achievement and Professional Aspirations: Between the Impacts of Family, Self-efficacy and School Counselling

Çocuk ve gençlerin gelişimi; kişisel özelliklerin, aile geçmişinin ve kurumsal/ toplumsal kaynakların karmaşık etkileşiminden doğan çok boyutlu bir olgudur. Bourdieu'nün kültürel sermaye kuramı ile Bandura'nın sosyal bilişsel kuramının merkezindeki öz yeterlik kavramı, bu etkenlerin akademik sonuçlar, kariyer kararları ve hedefleri üzerindeki etkisini açıklamaya çalışmaktadır. Alan yazında akademik başarı notlar ve test puanlarıyla; kariyer hedefleri ise bireyin ulaşmayı arzuladığı hedeflerle tanımlanmakta ve gerçekçi "beklentiler"den ayrılmaktadır. Bu çalışma, Romanya'daki rehberlik sistemlerini ele almaktadır. Düşük kamu eğitim harcaması (2017'de GSYH'nin %2,8'i) ve yüksek gelir eşitsizliğiyle tanımlanan ülkede, devlet okulları öğrencilere ücretsiz rehberlik hizmetleri sunmaktadır. Çalışma; aile, bireysel ve okul kaynaklı etkenlerin akademik başarı ve kariyer hedefleri üzerindeki etkilerini bir arada incelemekte ve Romanya'da okul rehberliğinin bu çıktılar üzerindeki etkisine yönelik ilk ampirik ve nedensel analizi sunmayı amaçlamaktadır.

AMAÇ

Araştırma iki temel soru etrafında kurgulanmıştır: Aile, bireysel ve okul kaynaklı etkenler, (i) akademik başarıyı ve (ii) kariyer hedeflerini nasıl etkilemektedir? İncelenen aile kaynaklı etkenler; sosyoekonomik durum (SED), aile büyüklüğü ve yapısı, ailenin eğitsel etkinliklere katılımı ve manevi destektir. Bireysel etken öğrencinin algılanan öz yeterliği, okul kaynaklı etken ise kamu okullarındaki rehberlik hizmetleridir.

YÖNTEM

Çalışma, Bourdieu ve Bandura'nın kuramsal katkılarına dayanan kavramsal bir çerçeveye, anket yoluyla toplanan nicel verilerle yürütülmüştür.

- **Katılımcılar:** 2017 Haziran'ında Bükreş'teki 6 devlet lisesinden toplam 397 öğrenci katılmıştır. Yalnızca devlet okulları seçilmiş, katılım gönüllülük esasına göre yapılmıştır.
- **Ölçüm:** Anket 54 ölçekli ve 2 açık uçlu sorudan oluşmuştur. Akademik

başarı, öğrencinin bir önceki öğretim yılı (2015/2016) boyunca aldığı notların 1-10 arası aritmetik ortalamasıyla belirlenmiştir. SED; ebeveynlerin eğitim düzeyi ve aile geliri üzerinden ölçülmüş, ebeveynlerin mesleği dışarıda bırakılmıştır.

- **Hipotezler ve Analiz:** Çalışmada, öğrencilerin akademik başarı ve kariyer hedeflerini nelerin etkilediğini anlamak için altışar değişkenden oluşan iki ayrı hipotez kurulmuştur. Kariyer hedeflerini inceleyen modelde, akademik başarı modelinden farklı olarak “aile yapısı” faktörü çıkarılmış ve yerine “ailenin kariyer rehberliği” değişkeni eklenmiştir. Belirlenen tüm bu etkenlerin sonuçlar üzerindeki doğrudan veya dolaylı etkisi, basit ve çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılarak ölçülmüştür.

TEMEL BULGULAR

Bulgular, hem akademik başarının hem de kariyer hedeflerinin büyük ölçüde aile kaynaklı etkenler tarafından şekillendiğini, buna karşın okul rehberliğinin her iki çıktı (akademik başarı ve kariyer hedefleri) üzerinde de etkisiz kaldığını göstermiştir.

1. Akademik Başarıyı Belirleyen Etkenler

- Ailenin geliri arttıkça öğrencilerin notları da yükselmektedir. Örneklemdeki aileler çoğunlukla orta ve orta-üst gelir grubundadır. Ancak gelirin etkisi, Romanya’da yaygın olan özel ders (gölge eğitim) üzerinden de değerlendirilebilir.

- Ebeveynlerin hafta sonu çocuklarına ayırdığı zaman olumlu yönde anlamlı bulunmuştur; ebeveyn ne kadar çok zaman ayırırsa başarı o kadar artmaktadır.
- Manevi destek, yalnızca tüm etkenleri içeren çoklu regresyonda anlamlı olmuş, ancak beklenenin aksine negatif katsayı üretmiştir. Bu durum, ergenlerin yoğun manevi desteği bir “aşırı ilgilenme” olarak algılayıp düşük katılımı tepki vermesiyle açıklanmıştır.
- Öğrencilerin akademik başarıları üzerinde herhangi bir anlamlı etki göstermeyen etkenler şunlardır: ebeveynlerin eğitim düzeyi, aile büyüklüğü ve yapısı, ailenin eğitsel etkinliklere katılımı, öğrencinin algılanan öz yeterliği ve okul rehberliği.

2. Öğrencilerin Kariyer Hedeflerini Belirleyen Etkenler

- Öz yeterlikleri konusunda olumlu bir algısı olan öğrenciler daha yüksek kariyer hedeflerine sahiptir.
- Manevi destek bu çıktıda olumlu yönde işlemiş ve anlamlı bulunmuştur.
- Ailenin kariyer yönlendirmesi anlamlı ve olumlu çıkmıştır; çocuklarıyla meslekler ve gelecekteki kariyeri hakkında konuşan ebeveynler, onların daha yüksek mesleki beklentiler geliştirmesine doğrudan katkı sağlamaktadır.
- Sosyoekonomik durum, ailenin eğitsel etkinliklere katılımı ve okul rehberliği kariyer hedefleri üzerinde anlamlı bir etki üretmemiştir.

- Aile geliri, akademik başarıda anlamlı iken kariyer hedeflerinde etkisini yitirmiştir. Bu, aile gelirinin öğrencinin öğrenme sürecini destekleyen kısa vadeli bir kaynak olduğunu, kariyere ilişkin daha derin tercihleri ise tek başına biçimlendirmedeğini düşündürmektedir.

3. Manevi Desteğin İkili Rolü

- Manevi destek; akademik başarıda olumsuz, kariyer hedeflerinde olumlu bir etki oluşturmaktadır. Bu bulgu araştırmacılar tarafından yalnızca zahiren bir çelişki olarak değerlendirilmiştir.
- Ergenlerin manevi desteği reddetmesi kısa vadeli bir davranıştır ve düşük notlar gibi kısa vadeli sonuçlar doğurabilir. Ancak aynı destek, kariyer hedefleri gibi uzun vadeli çıktılar üzerinde kalıcı ve olumlu etkiyi sürdürmektedir.

4. Ebeveynlerin Eğitim Düzeyinin Etkisiz Olması

- Ebeveynlerin eğitim düzeyi, ne akademik başarı ne de kariyer hedefleri üzerinde etki göstermiştir. Bu sonuç, ebeveynlerin eğitim düzeyini kültürel sermayenin en önemli bileşeni sayan geleneksel Bourdieu'cü görüşle çelişmektedir.
- Bu beklenmedik sonuç birkaç nedene bağlanmıştır: çalışmada kültürel sermayenin yalnızca kurumsallaşmış biçiminin (okul notlarının) ölçülmüş olması, Romanya yükseköğretiminin

kalite güvencesine ilişkin zayıflıkları ve Bandura'nın modeline göre ebeveynlerin eğitim düzeyinin çocuğun çıktılarına doğrudan değil, ölçülmemiş bir değişken olan ebeveyn öz yeterliği aracılığıyla dolaylı etki etmesi.

5. Okul Rehberliğinin Sınırlı Etkisi

- Okul rehberliği, hiçbir regresyonda akademik başarı veya kariyer hedefleri üzerinde anlamlı bir etki üretmemiştir.
- Az sayıda öğrencinin bu konuda okul rehberliğine başvurması bu sonucu kısmen açıklamaktadır. Öğrencilerin yalnızca %22,17'si herhangi bir rehberlik etkinliğine katıldığını bildirmiştir.
- Oturum sürelerinin kısalığı da etkiyi sınırlandırmıştır. Okul rehberliği ile görüşen öğrencilerin çoğu, öğretim yılı boyunca bir saatten kısa süren tek bir bireysel veya grup oturumuna katılmıştır.
- Ailenin okulla etkileşimi de her iki çıktı üzerinde etkisiz kalmıştır. Bu, manevi destek ve kariyer yönlendirmesine kıyasla daha zayıf bir katılım biçimi olarak yorumlanmıştır.

SONUÇ

Akademik başarı yalnızca aile kaynaklı etkenler (ailenin gelir düzeyi, ebeveynlerin çocuklarına haftasonları vakit ayırması ve manevi destek) tarafından açıklanmış; ancak manevi destek akademik başarıda ters bir etki göstermiştir. Notların ailenin gelir düzeyinden etkilenmesi, ekonomik

gelişmişlik ile bireysel başarı arasındaki yakın ilişkiye işaret etmektedir. Öğrencilerin kariyer hedefleri ise manevi destek, kariyer yönlendirmesi ve algılanan öz yeterlik tarafından açıklanmaktadır. Resmî olarak kariyer yönlendirmesi sağlaması beklenen rehberlik hizmetlerinin hiçbir çıktı üzerinde etki göstermemesi dikkat çekici bir sınırlılık olarak değerlendirilmiştir. Bu hizmetlerin tasarımının gözden geçirilmesi, öğrencilerin katılım oranının ve danışmanlarla geçirilen sürenin artırılması önerilmiştir. Çalışma, düşük gelirin etkisini hafifletecek ebeveynlik programlarını ve okul-aile ortaklıklarını güçlendiren politikaları öne çıkarmaktadır.

Kaynak: Ion, I. E., Lupu, R., & Nicolae, E. (2022). Academic achievement and professional aspirations: between the impacts of family, self-efficacy and school counselling. *Journal of Family Studies*, 28(2), 587-610. <https://doi.org/10.1080/13229400.2020.1746685>

2 Türkiye’de Alt ve Üst-Orta Sınıf Ailelerin Çocuklarının Geleceğine Dair İdealleri, Başarı Yolları ve Stratejilerinin Karşılaştırılması

Comparison of Parental Aspirations, Success Pathways and Strategies in Lower and Upper-Middle Class Families in Türkiye

Ailelerin ekonomik, sosyal ve kültürel arka planı; hem çocuklarına yönelik beklentilerini hem de uyguladıkları ebeveynlik pratiklerini şekillendirir. Türkiye’de 1980’lerden bu yana uygulanan neoliberal ve aile odaklı politikalar, eğitim ve istihdama hazırlık sorumluluğunu büyük ölçüde devletten ailelere kaydırmıştır. Eğitimin giderek özelleşmesi ve kamu okullarının kalitesindeki düşüş, ebeveynleri çocuklarının geleceğini güvence altına alma konusunda temel aktör hâline getirmiştir. Bu ortamda “başarılı çocuk” yetiştirmek, farklı toplumsal kesimlerin ortak bir hedefi olarak öne çıkmaktadır. Çalışma, Gillies’in “neoliberal çağda yeni ebeveynlik” kavramından yola çıkarak, Türkiye’nin kendine özgü sosyoekonomik bağlamında ebeveynlerin beklentileri ve stratejilerinin sınıfsal konuma göre nasıl farklılaştığını incelemektedir.

AMAÇ

Araştırmanın amacı, alt ve üst-orta sınıf ebeveynlerin “başarılı çocuğu” hem kısa (akademik başarı) hem uzun vadede (hayatta başarı) nasıl tanımladıklarını; çocukları için belirledikleri beklentileri, kullandıkları kaynakları, karşılaştıkları

engelleri ve uyguladıkları ebeveynlik pratiklerini karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktır. Temel araştırma sorusu, ebeveynlerin sınıf konumlarının başarı algılarını, beklentilerini ve stratejilerini nasıl biçimlendirdiğidir.

YÖNTEM

Çalışma, yarı yapılandırılmış görüşmelere dayalı nitel bir desenle yürütülmüştür. Veriler, TÜBİTAK destekli bir proje kapsamında Aralık 2019-Nisan 2020 arasında toplanmıştır.

- **Katılımcılar:** Toplam 122 ebeveynle yapılan görüşmeler arasından, en avantajlı ve en dezavantajlı konumları karşılaştırmak amacıyla 44 ebeveyn (22 alt sınıf, 22 üst-orta sınıf) seçilmiştir. Görüşmeler Ankara (30) ve İstanbul’da (14) gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerin yaş ortalaması 42, çocukların yaş ortalaması 12’dir; 0-6 yaş grubu çocukların ebeveynleri kapsam dışı bırakılmıştır.

- **Sınıf Tanımları:** Üst-orta sınıf, yüksek eğitilmiş profesyonel ve yöneticilerden oluşmaktadır. Alt sınıf ise düşük eğitilmiş ve düşük vasıflı işlerde çalışan kişilerden meydana gelmektedir; bu grup yoksulluk sınırındaki en dezavantajlı kesimi değil, görece istikrarlı gelire sahip bir kesimi temsil etmektedir.
- **Veri Analizi:** Görüşmeler MAXQDA yazılımıyla, Rädiker ve Kuckartz'ın altı aşamalı Odaklı Nitel Görüşme Analizi yöntemine göre kodlanmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik (Kappa analizi) 0,70 ve üzerindedir.

TEMEL BULGULAR

Her iki sınıf da iyi bir eğitim, istikrarlı bir kariyer ve toplumsal saygıya sahip “başarılı çocuk” yetiştirme hedefini paylaşmaktadır. Ancak sahip oldukları kaynaklardaki farklılıklar, birbirinden ayrılan pratikler doğurmaktadır.

1. Üst-Orta Sınıf: Sınırsız Hedefler ve Bitmeyen Rekabete Hazırlık

- Bu ailelerde başarı; yalnızca akademik mükemmellikle değil, ders dışı etkinliklerle güçlendirilmiş etkileyici bir öz geçmiş, özerklik, atılganlık, liderlik becerisi, alt sınıflarla empati kurabilme ve hem ulusal hem küresel ölçekte rekabet edebilme ile tanımlanmaktadır.
- Ebeveynler çocuğu adeta bir proje gibi ele alır; zamanını sıkı programlarla yapılandırır ve çeşitli spor/sanat etkinliklerine yönlendirir.
- **Kaynaklar:** Finansal kaynaklar (özel okul, özel ders, ders dışı etkinlik), kendi

akademik birikimlerine dayalı akademik koçluk ve eğitim sistemine aşinalık.

- **Stratejiler:** Yakın izleme, çocuğa seçenekler sunup gerektiğinde müdahale etme ve ebeveyn-öğretmen-psikologdan oluşan bir koçluk ekibi kurma. Çocuğu Batı ülkelerinde de başarılı olabilecek şekilde hazırlama ve üniversite sonrası yurt dışında eğitime yönlendirme gibi stratejiler öne çıkmaktadır.
- **Engel:** Üst-orta sınıfın temel kaygısı kaynak yetersizliği değil, liyakatin giderek işlevini yitirdiğini düşünceleridir. İyi eğitim almanın bile başarıyı garantilemediği, iş ve pozisyon edinmede torpil (nepotizm) ile sosyal ağların belirleyici hâle geldiği bir ortamda, aileler çocuklarının donanımına rağmen hak ettikleri yere gelememesinden endişe etmektedirler. Bu da onları çocuklarını uluslararası ölçekte rekabete ve yurt dışı fırsatlarına hazırlamaya yöneltmektedir.

2. Alt Sınıf: Kıt kaynaklar için Atılgan ve Dayanıklılık Çocuk Yetiştirmek

- Bu ailelerde başarı öncelikle “kimseye muhtaç olmama”, kendi ayakları üzerinde durma, düzenli gelir sağlayan bir işe sahip olma ve öz yeterlilik olarak tanımlanmaktadır. Ebeveynler çocuklarının kendi yaşadıkları güvencesizliği ve zorlukları yaşamamasını istemektedir.
- Teşvik edilen temel özellikler çalışkanlık, görünür olma/öne çıkma, atılganlık ve dayanıklılıktır (resilience). Kalabalık

ve öğretmen ilgisinin sınırlı olduğu sınıflarda öne çıkmanın yolu kendini ifade edebilmek olarak görülmektedir.

- **Engeller:** Finansal kısıtlar, düşük kaliteli ve kalabalık kamu okulları, eğitim sistemine yabancılık ve dar sosyal ağlar. Bu kesim, dezavantajlarını çoğu zaman bir adaletsizlik ve “biz-onlar” söylemiyle dile getirir; bu da Zembylas’ın duygusal sermaye kavramıyla açıklanan, “öteki”ne yönelik olumsuz duygular üretir.
- **Stratejiler:** Sevgi, ilgi ve yoğun izlemeye dayalı maliyetsiz yöntemler; çocuğa sınıf konumunu ve gerçekçi hedefler belirlemeyi öğretme; saygı, sorumluluk, ahlak ve aileye bağlılık değerlerini aşılama. Ayrıca devlet, belediye ve STK’ların sunduğu desteklerden (örneğin Aile Destek Programı, ücretsiz kurslar) etkin biçimde yararlanma.

SONUÇ

Çalışma, Türkiye’de akademik başarının ve istikrarlı bir mesleğin her iki sınıf için de ortak bir hedef olduğunu, ancak aşılacak istenen niteliklerin ve uygulanan stratejilerin kaynaklara göre ayrıştığını göstermektedir. Yoğun ebeveynlik (*intensive parenting*) eğilimi her iki grupta da görülür; fark, sahip olunan kaynaklarla ulaşılabilenlerdedir. Üst-orta sınıf kaynaklarını ayrıcalıklı konumunu korumak için kullanırken, alt sınıf bunları yukarı toplumsal hareketlilik için seferber eder. Türkiye’deki alt sınıf ebeveynlerin çocuklarının eğitimini aktif biçimde desteklediği görülmekte, kurumsal

kaynakları stratejik olarak kullanarak çocuklarına atılganlık ile dayanıklılık aşılama hedefleri bulunmaktadır. Bununla birlikte aileye ve topluluğa bağlılık, saygı ve sorumluluk değerlerini de önemsedikleri öne çıkmaktadır. Bu durum, yukarı hareketliliğin ahlaki yükümlülükleri olarak kavramsallaştırılır. Her iki sınıfta da çocuk için bir baskı söz konusudur: Üst-orta sınıfta sürekli rekabet hâli, alt sınıfta ise diğer sınıflara karşı atılgan ama kendi ailesine minnettar kalma gerilimi görülmektedir. Araştırmacılar, eğitim sistemindeki yapısal eşitsizlikler ve liyakat erozyonunun her iki grupta ortak bir adaletsizlik hissi yarattığını vurgulayarak, eşit ve kaliteli eğitime erişim, şeffaf ve liyakate dayalı seçim mekanizmaları ve sınıflar arası etkileşimi güçlendiren politikalara ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

Kaynak: Beşpınar, F. U., Cılızoğlu, M. D., & Yurtseven, İ. (2025). Comparison of parental aspirations, success pathways and strategies in lower and upper-middle class families in Türkiye. *Journal of Family Studies*, 1-33. <https://doi.org/10.1080/13229400.2025.2560987>

Babalar En İyisini mi Bilir? Çinli Ebeveynlerin Çocuk Gelişimindeki Rollerine Dair Görüşleri

Father Knows Best? Chinese Parents' Perceptions of Their Influence on Child Development

Anne ve babanın çocuk gelişimine katkısına dair inançlar, toplumdan topluma ve dönemden döneme farklılık göstermektedir. Araştırmanın örneklemini oluşturan Çin’de ebeveynlik rollerinin tarihsel süreç içinde farklı dönüşümlerden geçtiği görülmüştür. Geleneksel dönemde baba eve ekmek getiren ve disiplini temsil eden, anne ise günlük bakımdan sorumlu figür olarak konumlanmıştır. Sosyalist dönemde ise resmî düzeyde cinsiyetler arası aynılık ilkesi benimsenmiş, kadınlar toplumsal üretime dâhil edilirken güç ve cesaret gibi erkeksi nitelikler idealize edilmiştir. Reform sonrası dönemde Batılı gelişim modellerinin etkisi görülse de, günümüzde tam tersine anne ve babaya dair beklentilerin yeniden farklılaştığı; annenin birincil bakım veren, babanın ise gelir sağlayıcı ve oyun arkadaşı olarak konumlandırıldığı bir eğilim gözlenmektedir. Bu karmaşık ve kendine özgü tarihsel arka plana rağmen, günümüz Çinli ebeveynlerinin anne ve babanın çocuk gelişimine katkısını bizzat nasıl algıladığına dair araştırmalar sınırlı

kalmıştır. Bu çalışma, Çinli anne-baba çiftlerinin görüşmelerine dayanarak bu algıları incelemeyi amaçlamaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, Çinli ebeveynlerin annenin ve babanın çocuk gelişimine ayrı ayrı katkılarına dair algılarını incelemek ve bu anlatıların ebeveynlerin cinsiyete dair inançlarını nasıl yansıttığını ortaya koymaktır. Araştırma üç soruya odaklanmaktadır: Anne ve baba çocuğun hangi gelişim alanlarına katkı sağlamaktadır? Bu katkılar olumlu mu, yoksa olumsuz mu değerlendirilmektedir? Çocuk üzerinde anne mi, yoksa baba mı daha etkili görülmektedir?

YÖNTEM

- **Katılımcılar:** Araştırma, Çin’in Jiangsu eyaletinin başkenti Nanjing’de yürütülen boylamsal, karma yöntemli bir çalışmanın verilerine dayanmaktadır. Katılımcılar 2006 yılında bir hastanenin doğum listelerinden rastgele seçilmiştir.

2016 yılındaki son takip dalgasında, tamamlanmış görüşmelere sahip 62 anne-baba çifti (dyad) analiz örneklemini oluşturmuştur (çocukların yaş ortalaması 9,68; %46,77'si kız; annelerin yaş ortalaması 38,41; babaların yaş ortalaması 41,02). Örneklem, iyi eğitilmiş, kentsel orta sınıf ailelerden oluşmaktadır (anne ve babaların %75,41'i üniversite mezunu veya üzeri). Çin'in Tek Çocuk Politikası nedeniyle katılımcı ailelerin büyük çoğunluğunun tek çocuğu bulunmaktadır.

- **Veri Toplama:** 2016 yılında anne ve babalarla, eğitilmiş araştırma asistanları tarafından yaklaşık elli dakika süren, birebir ve ayrı ayrı yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde şu sorulara yer verilmiştir: “Kendinizi nasıl bir anne/baba olarak görüyorsunuz?”, “Anne/baba olarak en zor şey nedir?”, “Annenin kız/oğlan çocuğuna etkisi ile babanın kız/oğlan çocuğuna etkisi arasındaki fark nedir?”
- **Veri Analizi:** Ses kaydına alınan görüşmeler bire bir deşifre edilmiş ve nitel içerik analizi (Mayring, 2000) yöntemiyle çözümlenmiştir. Kodlama üç ana temaya odaklanmıştır: (1) annenin/babanın hangi gelişim alanlarında (davranış, biliş, değer, kişilik) etkili olduğu, (2) bu etkinin olumlu, olumsuz ya da nötr olarak değerlendirilip değerlendirilmediği ve (3) anne ile babanın etkisinin karşılaştırmalı etkililiği. Transkriptler

MAXQDA12 programı kullanılarak eğitilmiş bir araştırma asistanı tarafından kodlanmış, örneklemin %20'si çift kodlanarak kodlayıcılar arası uyum incelenmiştir (%89,3-%96,4 arası uyum).

TEMEL BULGULAR

1. Ebeveynlik Sorumluluklarının Çerçevesi

- Ailelerin %62,9'unda ebeveynler; günlük bakımın yürütülmesini, duygusal/psikolojik desteği, günlük becerilerin (örneğin yemek pişirme, saç yapma) öğretilmesini ve ayrıntı odaklılığı anneye; sportif faaliyetleri, sosyalleşmeyi, bağımsızlık, kararlılık, azim gibi nitelikleri ve çocuğun dünya görüşü/kişiliğinin şekillenmesini ise babayla ilişkilendirmiştir.
- Çocuğun gelişimine dair aynı konu (örneğin sosyal beceriler) bir ailede anneye “önemsiz” bir iş, başka bir ailede babaya “büyük” bir iş olarak atfedilebiliyor. Önemsiz ya da önemli etiketi, becerinin kendi doğasından gelmiyor; hangi ebeveyn o işi zaten yapıyorsa, iş de ona göre etiketleniyor.

Ancak genel eğilim, babanın fiilen veya potansiyel olarak dâhil olduğu konuların önemli, annenin yürüttüğü konuların ise önemsiz görülmesi yönündedir (Babaların %32,3'ü, annelerin %33,8'i bu örüntüyü kendiliğinden dile getirmiştir).

2. Babaların Çocuk Gelişimine Olumlu Etkisi

- Oğlu olan ailelerin %60,6'sında ebeveynler, oğlanların babalarıyla vakit geçirerek maskülen bir tavır kazanacağını açıkça belirtmiştir. Kız çocuğu olan ailelerin %31'inde de babanın getirdiği erkeksi niteliklerin kızlara fayda sağlayacağı düşünülmüştür.
- Babaların erkeksi özellikler sergileyip rol model olması övülürken, annelerin kız çocukları için kadınsı özelliklerle rol model olması babaların yalnızca %6'sı, annelerinse %5'i tarafından olumlu olarak ifade edilmiştir.
- Babanın çocuğun günlük bakımını fiilen üstlenmesi değil, öncelikle maskülen bir rol model olarak var olması beklenmekte; günlük bakıma katılan ama "erkeksi" özellikler (bağımsızlık, risk alma, sertlik) sergilemeyen babalar eşleri tarafından yetersiz bulunmaktaydı.

3. Annelerin Çocuk Gelişimine Olumsuz Etkisi

- Katılımcıların yalnızca %8,9'u annenin etkisi hakkında olumlu yorum yaparken, bu oran babalar için %26,6 olmuştur.
- Oğlu olan ailelerin %54,5'inde ebeveynler, annenin oğulları üzerindeki etkisini olumsuz olarak nitelendirmiştir. Annelerin ebeveynlik yaklaşımını tanımlamak için "konuşkan, mantıksız, korkak, yönlendirici" gibi sıfatlar kullanılmıştır. Bu yaklaşımın oğullarını "bağımlı, yapışkan, hassas, çekingen" yaptığı ifade edilmiştir. Sayılan özelliklerin oğullarına annenin feminen özelliklerinden "bulaştığı" söylenmiştir.

- Anneler, çocuklarına ne kadar çok yatırım yaparlarsa (örneğin kararlarını kendi başına alma konusunda güçlü şekilde destek vermeleri) o kadar çok kendilerini suçlayabiliyor, kendi "güçlü" varlıklarının çocuğun bağımsızlığına/erkeksiliğine zarar verdiğini düşünüyorlardı; bu durum makalede bir açmaz olarak tanımlanmıştır.

4. Annelerin, Babaların Üstünlüğünü Babalardan Daha Fazla Onaylaması

- Babanın olumlu etkisini onaylayan katılımcıların %75,8'i, annenin olumsuz etkisine dikkat çeken katılımcıların ise %58,3'ü bizzat annelerdir.
- Bu bulgu, erkeklerin genellikle kadınlardan daha geleneksel cinsiyet inançlarına sahip olduğunu gösteren mevcut literatürle çalışmaktadır. Yazarlar bu durumu, annelerin sistem meşrulaştırma eğilimiyle, eşlerini ebeveynlik yüküne daha fazla dâhil etme çabasıyla ve içselleştirilmiş "anne suçlama" söylemiyle açıklamaktadır.

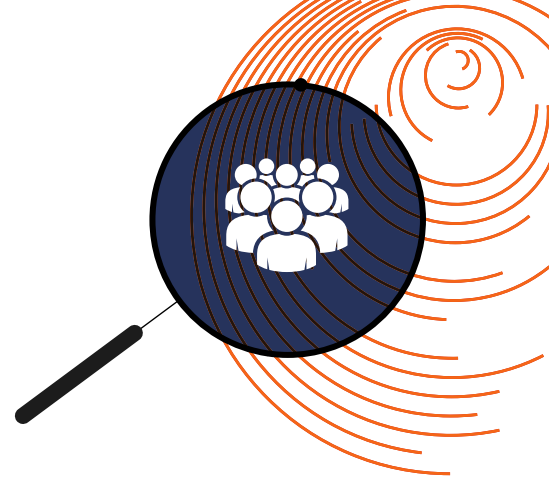
SONUÇ

Bu çalışma, babaların çocuk yetiştirmeye katılma isteğinin ve annelerin bu katılımı desteklemesinin, cinsiyet eşitlikçi bir inancın göstergesi olduğu varsayımına meydan okumaktadır. Kentsel orta sınıf Çinli ebeveynlerle yapılan görüşmeler, babaların katkısının çocuk gelişiminin daha "önemli" alanlarıyla ilişkilendirildiğini, babaların hem oğullar hem kızlar için olumlu bir etki kaynağı olarak görüldüğünü, buna karşılık annelerin (özellikle oğullar için) olumsuz etkinin kaynağı sayıldığını ortaya koymuştur. Bulgular, Çin kültüründe kadınlara yönelik ön yargının geleneksel olarak kadına ait bir alanda (çocuk bakımı) bile sürdüğünü

ve baba katılımının, cinsiyet hiyerarşisini azaltmak yerine hegemonik erkekliği açıkça teşvik ettiğini göstermektedir.

Ebeveynler babanın katkısını açıkça onaylamakta ve onların çocukların yetiştirilmesinde daha fazla aktif rol almasını istemektedir. Ancak bu isteğin altında, çocuklarının, özellikle oğullarının yeterince erkeksi olamayacağına dair güçlü bir kaygı yatmaktadır. Bu kaygı, rekabetçi kapitalist toplumda bireysel başarı ve toplumsal hareketlilik için gerekli görülen bilimsel-teknolojik okuryazarlık, hırs, bağımsızlık, girişkenlik gibi özelliklerle tanımlanmaktadır. Buna karşın ebeveynler kızlarının kadınsılığına dair benzer bir kaygı dile getirmemiştir. Yazarlar, bu kaygının bir yandan Çinli kadınların eğitim ve istihdamda erkekleri geride bırakmasından kaynaklanan bir erkeklik krizi algısıyla, diğer yandan hegemonik erkekliğin kadınları ve kadınsılığı erkekler ve erkeksilik karşısında ikincilleştiren derin yapısıyla ilişkili olabileceğini tartışmaktadır. Sonuç olarak çalışma, babaların ebeveynliğe katılımı ile cinsiyet eşitliği arasındaki ilişki konusunda varsayımlarda bulunurken dikkatli olunması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kaynak: Li, X., Zhang, C., Yang, R., Fong, V. L., Way, N., Yoshikawa, H., ... Liang, Z. (2024). Father knows best? Chinese parents' perceptions of their influence on child development. *Journal of Family Studies*, 30(6), 947-967. <https://doi.org/10.1080/13229400.2024.2356600>

TOPLUM ARAŞTIRMALARI

■ Kayıptan Korunma: Eşik
Dönemlerde Değişen
İlişkilerin Etkisi – Yeniden Suç
İşleme ve Suçtan Vazgeçme,
Madde Kötüye Kullanımı ve
İyileşme

■ Kumar İşletmelerinin Yerel
Alanın Düzensizleşmesindeki
Rolü: Suç ve Yerel Kurumlar,
Birleşik Krallık Örneği

■ İş-Aile Çatışması: Sınıfsal
Bir Olgu mu?

Criminology & Criminal Justice

Criminology & Criminal Justice, Birleşik Krallık ve uluslararası bağlamda kriminoloji ve ceza adaleti alanlarının canlılığını yansıtan hakemli bir dergidir. İngiliz Kriminoloji Derneğinin resmî dergisi olan *Criminology & Criminal Justice*, disiplinler arası bir yaklaşımı benimsemektedir. Dergi; özgün kavramsal makalelere, kriminolojik araştırma bulgularına, analizler ve ampirik çalışmalara, kriminoloji ve kriminologların kamusal rolü hakkındaki tartışmalara yer vermektedir.

1

Kayıptan Korunma: Eşik Dönemlerde Değişen İlişkilerin Etkisi – Yeniden Suç İşleme ve Suçtan Vazgeçme, Madde Kötüye Kullanımı ve İyileşme

Insulation from Loss: Exploring the Impact of Changing Relationships in the Liminal Period Between Reoffending and Desistance, and Substance Misuse and Recovery

Bu çalışmanın konusu, suçtan vazgeçme sürecinde ilişkilerde meydana gelen değişiklikleri ele almaktadır. Literatüre göre İrlanda'da suç tekrar oranlarının yüksek olduğu belirtilmekte ve bunun cezaevi nüfusunun artışına yol açabildiği ifade edilmektedir. Çalışma, ilişkilerdeki değişimin kadınlar ve erkekler üzerindeki etkisini inceleyerek suçtan vazgeçme sürecinin cinsiyete özgü yönlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte, suçtan vazgeçme sürecinde değişen ilişkilerin yeniden suç işleme ya da suçtan uzaklaşma üzerinde belirleyici olabileceğini vurgulamaktadır. Çalışma, olumsuz ilişkilerden uzaklaşıldığı ancak yeni ilişkilerin henüz kurulmadığı geçiş döneminde suçtan uzaklaşma sürecini incelemektedir. Bu doğrultuda nitel bir araştırma yapılmış; oluşturulan temalar üzerinden ilişkilerdeki değişimlerin, yeniden suç işleme ile suçtan vazgeçme arasındaki geçiş sürecinde suçtan vazgeçmeyi nasıl engelleyebileceği ya da teşvik edebileceği incelenmiştir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, İrlanda'daki kadın ve erkeklerin suçtan vazgeçiş sürecindeki değişen ilişkilerini ele almaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, yeniden suç işleme ve suçtan vazgeçme süreçlerinde ilişkilerin rolüne ilişkin literatürü incelemekte ve bu geçiş döneminde kadınlar ve erkekler için ilişkilerin etkisini ele alan nitel bir araştırma ortaya koymaktadır.

YÖNTEM

- **Metodoloji:** Nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, suç işlenmeyen bir dönemden sonra insanların neden suça devam ettiklerini anlamaya yönelik sorular ile şekillendirilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların büyüme dönemlerine ait sorular da sorulmuş; suç döngüsünün farklı aşamaları ve ilişkilerdeki değişikliklerin etkisi açığa çıkarılmıştır.

- **Veri Toplama:** Bu çalışmada, İrlanda'da denetimli serbestlik (*probation*) sürecinde olan veya buna bağlı kursları tamamlayan 18 erkek ve 10 kadın ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 50 dakika sürmüş ve katılımcıların büyük çoğunluğu (%82) hayatlarının bir döneminde madde bağımlılığı yaşadıklarını belirtmiştir.
- **Veri Analizi:** Mülakat kayıtları yazıya döküldükten sonra MAXQDA aracılığıyla tematik analize tabi tutulmuştur. Katılımcılardan iki kişi, kayıt yerine not alınmasını tercih etmiştir. Kodlama, hem literatürde yer alan önceden belirlenmiş faktörlerin (örneğin bağımlılık ve ilişkiler) hem de beklenmedik temaların (örneğin geçiş dönemi ve duygular) incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Ardından kodlar temalara ve düzenleyici temalara dönüştürülmüştür.

BULGULAR

1. Yeniden Suç İşleme Sürecinde İlişkiler

- Çalışma, ilişkilerin yitirilmesinin genellikle yeniden suç işleme sürecinde ortaya çıktığını, ancak suç ve/veya bağımlılık merkezi hâle geldikçe bireyin bu kaybın etkisinden uzaklaştığını göstermektedir. Bazı katılımcılar, madde kullanımı ile birlikte suç işleme arasındaki ilişkiyi açıklayan deneyimlerinden bahsetmişlerdir. Buna göre, madde kullanımı bireyleri ailelerinden uzaklaştırmakta ve madde kullanımını finanse etmek için suç işlemelerine yol açmaktadır.

- Bu süreçte bireyler ailelerinden uzaklaşırken yeni sosyal çevreler edinmekte ve bu yeni ilişkiler damgalama içermeyen, destekleyici bağlar olarak işlev gördüğü yönüyle değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu yeni arkadaşlıkların anlamı cinsiyete göre farklılaşabilmekte; kadınlar daha çok empati ve anlayış ararken erkekler güvenlik arayışına yönelmektedir.

2. Yeniden Suç İşleme Sürecinde İlişkisel Kayıpların Bastırılması ve “Çifte Kayıp” Deneyimi

- Çalışma, yeniden suç işleme sürecinde bireylerin ilişkisel kayıpları çoğunlukla dikkate almadığını, madde kullanımının bu kayıpların etkisini bastırarak bir kaçış mekanizması işlevi gördüğünü göstermektedir. Suçtan uzaklaşma sürecine geçişte bireyler, yeniden suç işleme döneminde kurdukları ilişkileri sonlandırmakta; bu süreçte yaşadıkları ilk kayıpların etkisini de deneyimlemekte ve bu durum çifte kayıp deneyimine yol açmaktadır.

3. Suçtan Uzaklaşma Sürecinde İlişkisel Dönüm Noktalarının ve Cinsiyete Özgü İhtiyaçların Rolü

- Çalışma, bazı durumlarda ilişkisel dönüm noktalarının (örneğin torun sahibi olma) yeniden suç işlemek yerine suçtan uzaklaşmayı teşvik edebildiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, bu süreçte cinsiyete özgü farklılıklar görülmektedir; kadınların suçtan uzaklaşmayı sürdürebilmek için bağımsızlığa yönelik desteğe ihtiyaç duyduğu, erkeklerin ise suçtan uzaklaşma sürecinde ilişkileri yeniden kurma konusunda desteğe ihtiyaç duyduğu belirtilmektedir.

- Çalışmada, değişim sürecinde bireylerin henüz yeni destekleyici ilişkiler kuramadığı veya mevcut ilişkilerini yeniden inşa edemediği; özellikle kadınların, çocuklarıyla ilişkilerini onarmada zorlandığı görülmüştür.

SONUÇ

Bu çalışmada, suçtan uzaklaşma sürecinde ilişkilerin etkisi ele alınmıştır. Suçtan vazgeçme sürecinde ilişkilerin doğasının kadın ve erkekleri üç şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. İlk olarak, bireylerin suç ve madde kullanımına dayalı yeni ilişkiler kurarak eski ilişki kayıplarının etkisinden geçici olarak korundukları; ikinci olarak, suçtan uzaklaşma sürecinde bu başa çıkma mekanizmalarının ortadan kalkmasıyla ilişki kayıplarının daha yoğun hissedildiği; üçüncü olarak ise bireylerin hem geçmiş ilişki kayıplarının duygusal etkisiyle başa çıkmak hem de yeni ilişkiler kurma çabası ve damgalanma gibi ek zorluklarla yüzleşmek zorunda kaldıkları görülmektedir. Bulgular, iyileşme sürecindeki sosyal destek ihtiyacına vurgu yapmayı gerekli kılmıştır. Bu anlamda sosyal ilişkilere vurgu yapılmış; profesyonel hizmetlerin, topluluk örgütlerinin, sosyal girişimlerin önemine değinilmiştir.

Kaynak: Coghlan, M. (2026). Insulation from loss: Exploring the impact of changing relationships in the liminal period between reoffending and desistance, and substance misuse and recovery. *Criminology & Criminal Justice*, 26(1), 228-244. <https://doi.org/10.1177/17488958241246363>

Acta Sociologica

1995 yılında kurulan *Acta Sociologica*, üç ayda bir yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. İskandinav Sosyoloji Derneğinin resmî yayın organı olan derginin editörlüğü, İskandinav ülkelerindeki sosyoloji bölümleri arasında dönüşümlü olarak yürütülmektedir. Yüksek kaliteli ve geniş bir sosyolojik kitleye hitap eden dergi, farklı teorik ve metodolojik yaklaşımlardan beslenen özgün ve yenilikçi teorik ve ampirik çalışmalar yayımlamaktadır. Ayrıca meta analizler, araştırma alanlarına ilişkin incelemeler, akademik tartışmalar, kitap incelemeleri ve eleştiri yazılarına da yer vermektedir.

Kumar İşletmelerinin Yerel Alanın Düzensizleşmesindeki Rolü: Suç ve Yerel Kurumlar, Birleşik Krallık Örneği

Gambling Outlets as Agents of Local Area Disorganization: Crime and Local Institutions, the Case of the UK

Çalışmada, yerel topluluklardaki sosyal düzensizlik düzeylerini değerlendirmek amacıyla farklı suç türleri ve suçun yoğunlaştığı bölgeler dikkate alınmıştır. Bu bağlamda çalışma, müşterilerin yanı sıra potansiyel suçluları da çeken kumar işletmelerini, suç üretici bir işleve sahip mekânlar olarak incelemektedir. Fiziksel kumar işletmelerinin toplum refahı üzerinde daha fazla olumsuz etkisi olduğunu savunan çalışma, kumar işletmelerinin yerel bölgelerin yoksulluk ve yerleşim istikrarına göre gösterdiği heterojen etkiyi ele almaktadır. Bu çalışmanın üç temel beklentisi bulunmaktadır. Buna göre, kumar işletmelerinin olumsuz etkisinin dezavantajlı bölgelerde daha belirgin olması ve düşük yerleşim istikrarının, daha yüksek sosyal düzensizlik düzeyleriyle ilişkili olması beklenmektedir.

AMAÇ

Çalışmanın temel amacı, kumar işletmelerinin yoğunluğu ile İngiltere ve Galler'deki çeşitli suç türleri arasındaki ilişkiyi analiz etmektir. Bu amaç doğrultusunda bölgenin yoksulluk düzeyi ve yerleşim istikrarının etkisi ele alınmıştır.

YÖNTEM

- **Metodoloji:** Çalışmada, kumar işletmelerinin yoğunluğu ile farklı suç türleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla kentsel bölgeleri kapsayan nicel bir analiz gerçekleştirilmiştir. Veriler, İngiltere ve Galler'deki 5.875 kentsel MSOA (Orta Katman Süper Çıktı Alanları) düzeyinde toplanmıştır.
- **Veri Toplama ve Analiz:** Çalışmada, Ordnance Survey İlgili Noktası verileri, Birleşik Krallık Polisi sokak düzeyindeki verileri, Birleşik Krallık Nüfus Sayımı ve Ulusal İstatistik Ofisi verileri birleştirilerek oluşturulan veri setinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde, sabit etkili Poisson modelleri kullanılmıştır.

BULGULAR

1. Kumar işletmelerinin yoğun olduğu bölgelerde suç oranları daha yüksektir.

- Çalışma, kumar işletmelerinin yoğun olduğu bölgelerde suç olaylarının daha sık görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Bu bölgelerde antisosyal davranışlar ve şiddet suçları, düşük ve orta düzey yoğunluğa sahip kumar işletmelerine sahip bölgelere kıyasla iki kat daha fazla görülmektedir. Ayrıca, yüksek kumar işletmesi yoğunluğuna sahip bölgelerin konut sahipliği oranlarının daha düşük, nüfus yapısının da daha çeşitli olduğu belirtilmiştir.

2. Kumar işletmelerinin yoğunluğundaki artış farklı suç türlerini artırmaktadır.

- Çalışma, kumar işletmeleri yoğunluğundaki artışın antisosyal davranışlar, şiddet suçları, hırsızlık, mala zarar verme ve araç suçları dahil olmak üzere tüm suç türlerinde artışla ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, kumar işletmelerinin suç üzerindeki etkisinin, failleri ve potansiyel hedefleri bir araya getiren “akşam ekonomisi” işletmelerine benzer biçimde, yerel bölgelerde suçun oluşumuna önemli ölçüde katkı sağladığı ortaya konmaktadır.

3. Mahalle özellikleri suç düzeylerini etkilemektedir.

- Çalışma, konut sahipliği oranı ile küçük işletme yoğunluğunun yüksek olduğu bölgelerde suç oranlarının daha düşük olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, genç erkek nüfusunun ve evliliklerin sona erme düzeyinin yüksek olduğu mahallelerde sosyal düzensizlik de yüksekken, etnik homojenliğin yüksek

olduğu bölgelerde suç oranlarının genel olarak daha düşük olduğu görülmektedir.

- Çalışma, kumar işletmeleri yoğunluğu ile suç arasındaki ilişkinin özellikle dezavantajlı mahallelerde, hırsızlık ve soygun suçları açısından daha belirgin olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yüksek konut sahipliği oranının beklenenin aksine, artan kumar işletmesi yoğunluğunun suç üzerindeki olumsuz etkilerine karşı koruyucu bir işlev görmediği ortaya konmaktadır.

SONUÇ

Çalışma, kumar işletmelerinin yoğunluğu ile suç artışı arasındaki ilişkiyi tespit eden sonuçlara ulaşmıştır. Bahsedilen bu etkinin antisosyal davranışlar ve şiddet suçları arasında daha belirgin olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda çalışma, kumar işletmelerinin yerel topluluklar üzerindeki etkisine dikkat çekmekte; yoksulluk, kumar tesislerinin yoğunluğu ve yerleşim istikrarı faktörlerinin etkisini ele almaktadır. Kumar işletmelerinin yalnızca suç fırsatları yaratmadığı, aynı zamanda toplum içindeki dayanışmayı engelleyebildiği görülmüştür. Sonuç olarak çalışma, suçun kontrol altına alınması ve yerel suç oranlarının azaltılması için kumar işletmelerinin yoğunluğunun yakından izlenmesinin önemli bir politika aracı olabileceğini önermektedir.

Kaynak: Demireva, N., & Iacono, S. L. (2025). Gambling outlets as agents of local area disorganization: Crime and local institutions, the case of the UK. *Acta Sociologica*, 68(2), 238-259. <https://doi.org/10.1177/00016993241298696>

İş-Aile Çatışması: Sınıfsal Bir Olgu mu?

Work-Family Conflict: A Classed Phenomenon?

Bu çalışma, farklı sınıfsal konumlardaki kadınlar arasında iş-aile çatışmasını incelemiştir; iş aile çatışması ile depresyon ve kaygı belirtileri arasındaki ilişki ele alınmıştır. İzlanda'da gerçekleştirilen çalışmada, iş-aile çatışması ile ruh sağlığı arasındaki ilişki ve bu ilişkinin sınıfa bağlı olup olmadığı ele alınmıştır. İzlanda, uluslararası eşitlik endekslerinde üst sıralarda yer almasının yanı sıra, cinsiyet eşitsizliği düzeyinin düşük olmasıyla da öne çıkmaktadır. İzlanda'nın çalışan aileleri destekleyen politikaları ve eşitlikçi yaklaşımlarının yanında, iş-aile çatışması konusunda literatürün daha çok üst sosyal sınıflardaki kadınlara odaklandığı da ifade edilmektedir. Bu anlamda çalışma, işçi sınıfı kadınların psikolojik yükünü ele alarak sınıfsal bir kıyaslama yapmaktadır.

AMAÇ

Çalışmanın amacı, iş-aile çatışması, ruh sağlığı ile sınıf ve cinsiyetin kesişimsel boyutları arasındaki ilişkinin daha detaylı biçimde ele alınması olarak açıklanmaktadır. Çalışmada, işçi sınıfı kadınların iş-aile çatışması nedeniyle

duygusal sıkıntı yaşama olasılıklarının yüksek sosyal tabakadaki kadınlara oranla daha yüksek olacağı tahmin edilmiştir

YÖNTEM

- **Metodoloji:** Araştırma, İzlanda'daki 25-64 yaş arası kadınları kapsayan kesitsel bir telefon anketi tasarımı kullanılarak yürütülmüştür. Sosyal sınıfı belirlemek için meslek temelli bir sınıflandırma olan Avrupa Sosyoekonomik Sınıflandırması (ESeC) kullanılmış; katılımcılar maaşlı sınıf, işçi sınıfı ve orta sınıf olarak üç gruba ayrılmıştır.
- **Veri Toplama ve Veri Analizi:** Veriler, İzlanda Ulusal Sicili ve Efling sendikası tarafından seçilen örneklemde elde edilmiştir. Toplamda 3.361 kadınla iletişim kurulmuş ve 1.251 geçerli yanıt alınmıştır. Analiz, anket sırasında çalışan 1.068 kadınla sınırlandırılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri test etmek için En Küçük Kareler Regresyon Modelleri kullanılmıştır.

BULGULAR

1. İş-aile çatışmasının ruh sağlığı üzerindeki etkisi sınıfa göre farklılaşmaktadır.

- İş-aile çatışmasının hem depresyon hem de kaygı düzeyleriyle pozitif ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca bu ilişkinin kadınların sınıfsal konumuna göre değiştiği, iş-aile çatışmasının depresyon ve kaygı üzerindeki etkisinin işçi sınıfındaki kadınlarda, maaşlı çalışan ve orta sınıf kadınlara kıyasla daha güçlü olduğu belirtilmiştir.

2. Aile-iş çatışmasının depresyon üzerindeki etkisi işçi sınıfı kadınlarda daha güçlüdür.

- Aile yaşamından kaynaklanan sorunların iş hayatına müdahalesi arttıkça, kadınların depresyon ve kaygı düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Ancak sınıfsal farklılıklar yalnızca depresyon açısından anlamlı bulunmuş; aile-iş çatışmasının depresyon üzerindeki etkisinin işçi sınıfı kadınlarda, maaşlı çalışan ve orta sınıf kadınlara kıyasla daha güçlü olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, aile-iş çatışması ile kaygı arasındaki ilişkide sınıfa bağlı anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir.

3. Ekonomik kaynaklar ruh sağlığını koruyucu bir rol oynamaktadır.

- Daha yüksek hane gelirine sahip kadınların depresyon ve kaygı yaşama olasılığının daha düşük olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, hanesinde çocuk bulunan kadınlarda kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ

Araştırma, sınıfın iş-aile çatışmasının ruh sağlığı üzerindeki etkisini belirleyen temel bir faktör olduğunu kanıtlamaktadır. Çalışma, hem iş-aile hem de aile-iş çatışmasının kadınlarda depresyon ve kaygı düzeylerini artırdığını göstermektedir. Ayrıca bu ilişkinin sınıfsal konuma göre değiştiği, iş-aile çatışmasının depresyon ve kaygı üzerindeki etkisinin işçi sınıfı kadınlarda daha güçlü olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, aile-iş çatışmasının depresyon üzerindeki etkisi de işçi sınıfında daha belirgin gözükmemektedir. Farklı sosyal sınıflardaki kadınların iş ve aile yaşamını dengeleme süreçlerinde farklı engellerle karşı karşıya kaldığı vurgulanmakta; bu sebeple işçi sınıfı annelerin durumlarının değerlendirilmesi gerekli görülmektedir. Bu bağlamda çalışma, konunun sınıfsal boyutunun önemine vurgu yapmaktadır.

Kaynak: Ragnarsdóttir, B. H., Bjarnadóttir, V. S., Hjálmsdóttir, A., & Víkingisdóttir, A. S. (2026). Work-family conflict: A classed phenomenon? *Acta Sociologica*, 69(1), 108-129. <https://doi.org/10.1177/00016993241311150>

